

ISSN 2786-7005 (Print)
ISSN 2786-7013 (Online)

Вісник Дніпровської академії неперервної освіти

Dnipro Academy of Continuing Education Herald

Серія:
Філософія. Педагогіка

Series: Philosophy. Pedagogy

1/2026

ISSN 2786-7005 (Print)
ISSN 2786-7013 (Online)

Вісник
Дніпровської
академії
неперервної
освіти

Dnipro
Academy
of Continuing
Education
Herald

Серія:
Філософія.
Педагогіка

Series:
Philosophy.
Pedagogy

1/2026

**Вісник
Дніпровської академії
неперервної освіти**

**Серія
«Філософія. Педагогіка»
№ 1 (10) 2026 рік**

ISSN 2786-7005 (Print)
ISSN 2786-7013 (Online)
УДК 101:37.01

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, підприємств, організацій, установ тощо несуть автори статей.

Передруки й переклади дозволяються лише за згодою автора та редакційної колегії.

Редакція може не поділяти думку авторів.

**Dnipro Academy
of Continuing Education
Herald**

**Series
«Philosophy. Pedagogy»
№ 1 (10) 2026**

ISSN 2786-7005 (Print)
ISSN 2786-7013 (Online)
UDC 101:37.01

The authors are responsible for the accuracy of facts, quotations, proper names, geographical names, enterprises, organizations, institutions and other information.

Republications and translations are allowed only with the consent of the author and the editorial board.

The editors may not share the opinion of the authors.

**Вісник
Дніпровської академії
неперервної освіти**
**Серія
«Філософія. Педагогіка»
№ 1 (10) 2026 рік**

«Вісник Дніпровської академії неперервної освіти»
є науково-виробничим виданням

Свідоцтво про державну реєстрацію:
Міністерство юстиції України,
серія КВ № 25053-14993Р від 19.11.2021.
Реєстрація суб'єкта у сфері друкованого медіа:
Національна рада України з питань телебачення
і радіомовлення, рішення № 358, 15.02.2024,
протокол № 6, ідентифікатор медіа: R30-02741.
Видається з січня 2022 р.

Відповідно до наказів Міністерства освіти і науки
України від 15.01.2018 № 32 «Про затвердження
Порядку формування Переліку наукових
фахових видань України», від 27.04.2023 № 491,
від 20.06.2023 № 768, від 20.12.2023 № 1543
«Про рішення з питань присудження наукових
ступенів і присвоєння вчених звань та внесення
зміни до наказів Міністерства освіти і науки України»,
наукове видання «Вісник Дніпровської академії
неперервної освіти», серія «Філософія. Педагогіка»
включено до категорії «Б» за галузями: філософсь-
кі науки (спеціальність – 033), педагогічні науки
(спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки,
014 Середня освіта (за предметними спеціальностями),
015 Фахова освіта (за спеціалізаціями).

Засновник:

Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська
академія неперервної освіти» Дніпропетровської
обласної ради»

Схвалено Вченою радою Комунального закладу
вищої освіти «Дніпровська академія неперервної
освіти» Дніпропетровської обласної ради»,
протокол № 11 від 25.03.2026

Сайт Вісника Дніпровської академії неперервної
освіти: <https://visnuk.dano.dp.ua/>

Вебсторінка «Філософія. Педагогіка»:
<https://visnuk.dano.dp.ua/index.php/pp>

Адреса редакції: 49006, Україна, м. Дніпро,
вул. Володимира Антоновича, 70, каб. 204

Контактний телефон: (056) 732-48-48

Email: VISNYK@dano.dp.ua

Редакція

Головний редактор – Ольга Висоцька, д-р філос.
наук, проф.

Заступник головного редактора – В'ячеслав
Шинкаренко, канд. пед. наук, доц.

Відповідальний секретар – Іван Безена, канд.
філос. наук, доц.

Технічний редактор – Людмила Швидун, доктор
філософії

Коректор української мови – Олена Степаненко,
канд. філол. наук, доц.

Коректор англійської мови – Тетяна Богатирьова

Адміністратор сайту – Андрій Скоробогатов

Дизайнер-верстальник – Надія Антоненко

Дизайнер обкладинки – Тетяна Тухтарова

Редакційна колегія

Mojca Schlamberger Brezar, Prof. Dr. Faculty of Arts

Roman Kuhar, PhD in Sociology

Боднар Оксана, д-р пед. наук, проф.

Бойченко Наталія, д-р філос. наук, проф.

Дороніна Тетяна, д-р пед. наук, проф.

Ієвлєв Олександр, д-р пед. наук, доц.

Лисоколенко Тетяна, канд. філос. наук, доц.

Майданенко Світлана, канд. пед. наук, доц.

Мотуз Тетяна, канд. пед. наук, доц.

Мурашкін Михайло, д-р філос. наук, проф.

Пасічник Любов, канд. пед. наук, доц.

Примакова Віталія, д-р пед. наук, проф.

Сагуйченко Валентина, д-р філос. наук, проф.

Сапожников Станіслав, д-р пед. наук, проф.

Сорока Ольга, д-р пед. наук, проф.

Степаненко Олена, канд. філол. наук, доц.

Удовиченко Лариса, д-р пед. наук, проф.

Ходус Олена, д-р філос. наук, доцент

Шабанова Юлія, д-р філос. наук, проф.

Швидун Віктор, канд. пед. наук, доц.

Швидун Людмила, д-р філософії

Юркевич Олена, д-р філос. наук, проф.

**Dnipro Academy
of Continuing Education
Herald**
Series
«Philosophy. Pedagogy»
№ 1 (10) 2026

«Dnipro Academy of Continuing Education Herald»
science and production publication

Certificate of state registration:
Ministry of Justice of Ukraine,
Series KV No. 25053-14993P of 19.11.2021.
Registration of an entity in the field of print media:
National Council of Ukraine on Television and
Radio Broadcasting, decision No. 358, 15.02.2024,
protocol No. 6, media identifier: R30-02741.
Published since January 2022.

In accordance with the orders of the Ministry of
Education and Science of Ukraine dated 15.01.2018
№ 32 «On Approval of the Procedure for Forming the
List of Scientific Professional Publications of Ukraine»,
dated 27.04.2023 № 491, dated 20.06.2023 № 768, dated
20.12.2023 № 1543 «On Decisions on the Awarding
of Academic Degrees and Conferment of Academic
Titles and Amendments to the Orders of the Ministry
of Education and Science of Ukraine», the scientific
publication «Dnipro Academy of Continuing Education
Herald», series «Philosophy. Pedagogy», is included
in category «B» in the following fields: Philosophical
Sciences (specialty - 033), Pedagogical Sciences
(specialties: 011 Educational, Pedagogical Sciences,
014 Secondary Education (by subject specialties),
015 Vocational Education (by specialties).

Founder:

Communal Institution of Higher Education «Dnipro
Academy of Continuing Education» of Dnipropetrovsk
Regional Council»

Approved by the Academic Council of Communal
Institution of Higher Education «Dnipro Academy
of Continuing Education» of Dnipropetrovsk Regional
Council» – Protocol Protocol № 11 from 25.03.2026

Website of Dnipro Academy of Continuing Education
Herald: <https://visnuk.dano.dp.ua/>

Web page «Philosophy. Pedagogy»:
<https://visnuk.dano.dp.ua/index.php/pp>

Editorial office address: office 204, 70,
Volodymyr Antonovych St., Dnipro, Ukraine, 49006

Contact phone number: (056) 732-48-48

Email: VISNYK@dano.dp.ua

Editorial office

Editor in Chief – Olga Vysotska, Dr. Philos. Sciences,
Prof.

Deputy editor – Vyacheslav Shynkarenko, Ph.D. ped.
Sciences, Assoc. Prof.

Executive Secretary – Ivan Bezena, Ph.D. philos.
Sciences, Assoc. Prof.

Technical editor – Liudmyla Shvydun, PhD

Corrector Ukrainian language – Olena Stepanenko,
Cand. Sc. (Philology), Assoc. Prof.

Corrector English language – Tetiana Bohatyrova

Website administrator – Andrii Skorobohatov

Layout designer – Nadiia Antonenko

Cover design – Tetiana Tukhtarova

Editorial board

Mojca Schlamberger Brezar, Prof. Dr. Faculty of Arts

Roman Kuhar, PhD in Sociology,

Bodnar Oksana, Dr. of Pedag. Sciences, Prof.

Boichenko Natalia, Dr. of Philos. Sciences, Prof.

Doronina Tetyana, Dr. of Pedag. Sciences, Prof.

Iyevlyev Oleksandr, Dr. of Pedag. Sciences, Assoc. Prof.

Lysokolenko Tetiana, Cand. of Philos. Sciences, Assoc.
Prof.

Maydanenko Svitlana, Cand. of Pedag. Sciences, Assoc.
Prof.

Motuz Tatiana, Cand. of Pedag. Sciences, Assoc. Prof.

Murashkin Mykhailo, Dr. of Philos. Sciences, Prof.

Pasichnyk Liubov, Cand. of Pedag. Sciences, Assoc. Prof.

Prymakova Vitaliia, Dr. of Pedag. Sciences, Prof.

Sahuichenko Valentyna, Dr. Philos. Sciences, Prof.

Sapozhnykov Stanislav, Dr. of Pedag. Sciences, Prof.

Soroka Olga / Olha, Dr. of Pedag. Sciences, Prof.

Stepanenko Olena, Cand. of Philol. Sciences, Assoc. Prof.

Udovychenko Larysa, Dr. of Pedag. Sciences, Prof.

Khodus Olena, Dr. of Philos. Sciences, Assoc. Prof.

Shabanova Julia / Yullia, Dr. of Philos. Sciences, Prof.

Shvydun Viktor, Cand. of Pedag. Sciences, Assoc. Prof.

Shvydun Lyudmila, Ph.D.

Yurkevych Olena, Dr. of Philos. Sciences, Prof.

Зміст

ФІЛОСОФІЯ

Соціальна філософія та філософія історії.

Філософія науки та техніки

Дзюбань Олександр Петрович

Штучний інтелект як джерело відчуження та екзистенційних загроз

С. 7

Висоцька Ольга Євгенівна

Феномен «екологічного символізму» у культурі споживання глобалізованого суспільства: соціально-філософський аналіз гастрономічних практик

С. 18

Дев'ятко Наталія Володимирівна

Національна ідентичність в умовах війни: подієвий та екзистенційний вимір

С. 28

Косс Андрій Миколайович, Дольська Ольга Олексіївна

Тіло / тілесність між смертю та життям у часи штучного інтелекту (до підґрунтя появи питання етики ШІ)

С. 38

Палагута Вадим Іванович, Зера Микола Миколайович

Екзистенційні виклики та загрози сучасній людині в цифрову епоху

С. 49

Історія філософії. Філософія освіти

Вершина Вікторія Анатоліївна, Михайлюк

Олександр Володимирович

Літературність як фактор виникнення та розвитку цивілізації: історико-філософський вимір

С. 60

Солоділова Олена Володимирівна, Щєпова Діана Романівна

Філософські засади впливу вищої освіти на формування соціально-політичної складової особистості здобувачів освіти

С. 71

ПЕДАГОГІКА

Педагогіка вищої школи. Порівняльна педагогіка та міжнародна освіта

Боднар Оксана Степанівна, Шевчик Богдан Володимирович

Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутніх менеджерів до роботи в управлінській команді у сфері фахової передвищої освіти

С. 82

Безуглий Віталій Вікторович, Соколова Ельміра Тельманівна, Костащук Іван Іванович

Застосування віртуальної та доповненої реальності у процесі професійної підготовки майбутніх географів: можливості формування імерсивного навчального середовища

С. 91

Contents

PHILOSOPHY

Social philosophy and philosophy of history.

Philosophy of science and technology.

Dzoban Oleksandr Petrovych

Artificial Intelligence as a Source of Alienation and Existential Threats

P. 7

Vysotska Olha Yevhenivna

The Phenomenon of «Ecological Symbolism» in the Culture of Consumption of a Globalized Society: a Socio-Philosophical Analysis of Gastronomic Practices

P. 18

Deviatko Nataliia Volodymyrivna

National Identity in the Context of War: an Event-Based and Existential Dimension

P. 28

Koss Andrey Mykolayovych, Dolska Olga Oleksiyivna

Body / Corporeality Between Death and Life in the Age of Artificial Intelligence (on the Origins of the AI Ethics Issue)

P. 38

Palahuta Vadym Ivanovych, Zera Mykola Mykolayovych

Existential Challenges and Threats to the Modern Individual in the Digital Age

P. 49

History of philosophy. Philosophy of education

Vershyna Viktoriia Anatoliyivna, Mykhailiuk

Oleksandr Volodymyrovych

Literacy as a Factor in the Emergence and Development of Civilization: a Historical and Philosophical Dimension

P. 60

Solodilova Olena Volodymyrivna, Shchepova Diana Romanivna

Philosophical Foundations of the Influence of Higher Education on the Formation of the Socio-Political Component of Students' Personality

P. 71

PEDAGOGY

Pedagogy of high school. Comparative pedagogy and international education

Bodnar Oksana Stepanivna, Shevchyk Bohdan Volodymyrovych

Organisational-Pedagogical Conditions for the Professional Training of Future Managers to Work in a Management Team in the Field of Vocational Pre-Higher Education

P. 82

Bezugly Vitaly Viktorovych, Sokolova Elmira Telmanivna, Kostashchuk Ivan Ivanovych

Application of Virtual and Augmented Reality in the Professional Training of Future Geographers: Opportunities for Forming an Immersive Learning Environment

P. 91

Жирова Тетяна Олександрівна
Досвід формування готовності студентських команд до самокерованої діяльності в Agile-орієнтованому навчанні
С. 101

Листопад Олексій Анатолійович, Мардарова Ірина Костянтинівна, Листопад Наталя Леонідівна
Середовищний (екосистемний) методологічний підхід у підготовці майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку
С. 111

Швед Ганна Володимирівна
Упровадження навчання з домедичної допомоги у програми професійного розвитку педагогів дошкільної освіти
С. 118

Савонова Ганна Іванівна, Блоха Ярослав Євгенійович, Мізіна Ольга Іванівна
Роль самоменеджменту у формуванні soft skills майбутніх документознавців в умовах трансформації вищої освіти
С. 126

Лаба Святослав Володимирович, Куновський Володимир Володимирович, Лаба Оксана Володимирівна
Взаємовідносини людини і суспільства у сфері охорони здоров'я. Особливості викладання фахових знань з дисципліни «Медичне право»
С. 136

**Педагогіка дошкільної та середньої освіти.
Професійна освіта та теорія навчання.
Історія педагогіки**

Гнезділова Вікторія Ігорівна, Вірста Вікторія Василівна, Різничук Надія Іванівна, Микитин Тетяна Василівна
Особливості створення вебквесту та його використання на уроках біології
С. 143

Пасічник Любов Володимирівна, Тараненко Альона Володимирівна
Етичні правила користування мобільними телефонами в офіційно-діловому середовищі: педагогічні засади формування цифрової культури професійної комунікації
С. 153

Рогова Олена Георгіївна
Гене́за проблем педагогічної культури в історичному зрізі та прогнозування тенденцій її розвитку
С. 162

Савченко Вікторія Анатоліївна
Педагогіка партнерства у дошкільній освіті: сучасні орієнтири взаємодії
С. 171

Zhyrova Tetiana Oleksandrivna
Experience in Developing Student Teams' Readiness for Self-Managing Activity in Agile-Oriented Learning
P. 101

Lystopad Oleksii Anatoliyovych, Mardarova Iryna Kostyantynivna, Lystopad Natalia Leonidivna
Environmental (Ecosystem) Methodological Approach in Preparing Future Teachers to Develop Digital Hygiene in Preschool Children
P. 111

Shved Hanna Volodymyrivna
Implementation of First Aid Training in Professional Development Programs for Preschool Teachers
P. 118

Savonova Hanna Ivanivna, Blokha Yaroslav Yevgeniyovych, Mizina Olha Ivanivna
The Role of Self-Management in Developing Soft Skills of Future Documentation Specialists in the Context of Higher Education Transformation
P. 126

Laba Sviatoslav Volodymyrovych, Kunovskyi Volodymyr Volodymyrovych, Laba Oksana Volodymyrivna
The Relationship Between the Individual and Society in the Field of Healthcare. Features of Teaching the Discipline «Medical Law»
P. 136

**Pedagogy of preschool and secondary education.
Vocational education and learning theory.
History of Pedagogy**

Gniezdilova Viktoriia Ihorivna, Virsta Viktoriia Vasylivna, Riznychuk Nadiia Ivanivna, Mykytyn Tetiana Vasylivna
Features of Designing a Web Quest and Its Implementation in Biology Classes
P. 143

Pasichnyk Liubov Volodymyrivna, Taranenko Alona Volodymyrivna
Ethical Rules for Mobile Phone Use in an Official Business Environment: Pedagogical Foundations for Forming a Digital Culture of Professional Communication
P. 153

Rohova Olena Heorhiyivna
The Genesis of Pedagogical Culture's Problems in a Historical Perspective and Forecasting Trends in Its Development
P. 162

Savchenko Viktoriia Anatoliyivna
Partnership Pedagogy in Preschool Education: Modern Guidelines of Interaction
P. 171

УДК 373.2.091.12:004

Середовищний (екосистемний) методологічний підхід у підготовці майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку

ENVIRONMENTAL (ECOSYSTEM) METHODOLOGICAL APPROACH IN PREPARING FUTURE TEACHERS TO DEVELOP DIGITAL HYGIENE IN PRESCHOOL CHILDREN

ЛИСТОПАД Олексій Анатолійович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, 65020, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3121-324X>

МАРДАРОВА Ірина Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, 65020, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8899-2830>

ЛИСТОПАД Наталя Леонідівна – кандидат педагогічних наук, викладач дошкільних дисциплін, Муніципальний заклад «Одеський педагогічний фаховий коледж», вул. Грецька, 1, м. Одеса, 65014, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-3550-9985>

LYSTOPAD Oleksii Anatoliyovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Preschool Education State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», 26 Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine

MARDAROVA Iryna Kostyantynivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Preschool Education State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», 26 Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine

Lystopad Natalia Leonidivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer in Preschool Disciplines, Municipal Institution «Odesa Pedagogical Specialist College», 1 Hretska Str., Odesa, 65014, Ukraine

Анотація. У статті актуалізується проблема підготовки майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку в умовах стрімкої цифровізації дитинства та зростання впливу цифрового середовища на розвиток особистості дитини. Обґрунтовано, що раннє залучення дітей до цифрових технологій поряд із розширенням освітніх можливостей супроводжується низкою ризиків для фізичного, психічного та соціального здоров'я, що зумовлює необхідність цілеспрямованого педагогічного впливу та створення цифрового безпечного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. Наголошено на провідній ролі майбутнього вихователя як суб'єкта проектування та управління таким середовищем. Метою статті є теоретичне обґрунтування середовищного (екосистемного) методологічного підходу в підготовці майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку. У процесі дослідження використано методи теоретичного аналізу, синтезу, узагальнення та систематизації наукових джерел, що дозволило розкрити сутність середовищного (екосистемного) підходу та його методологічний потенціал у професійній педагогічній освіті. У статті проаналізовано освітнє, цифрове та соціальне середовище дитини дошкільного віку як взаємопов'язані компоненти єдиної

© ЛИСТОПАД Олексій Анатолійович, МАРДАРОВА Ірина Костянтинівна, ЛИСТОПАД Наталя Леонідівна

освітньо-цифрової екосистеми. Доведено, що середовищний (екосистемний) підхід забезпечує цілісне бачення процесу формування цифрової гігієни, орієнтує професійну підготовку майбутніх вихователів на інтеграцію педагогічних, цифрових і соціальних чинників та сприяє узгодженню взаємодії закладу дошкільної освіти, сім'ї та цифрового простору. Визначено принципи реалізації середовищного (екосистемного) підходу в підготовці майбутніх вихователів, зокрема принципи цілісності, взаємодії, безпеки, варіативності та партнерства з сім'єю. Обґрунтовано, що реалізація зазначених принципів у процесі професійної підготовки сприяє формуванню готовності майбутніх вихователів до управління цифровим освітнім середовищем закладу дошкільної освіти. Зроблено висновок, що середовищний (екосистемний) підхід є ефективною методологічною основою підготовки майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку та відповідає сучасним викликам дошкільної освіти.

Ключові слова: цифрова гігієна, майбутні вихователі, середовищний (екосистемний) підхід, цифрове безпечне освітнє середовище, професійна підготовка.

Summary. The article highlights the problem of preparing future educators to shape the digital hygiene of preschool children in the context of rapid digitalization of childhood and the growing influence of the digital environment on the development of the child's personality. It is argued that early exposure of children to digital technologies, along with expanding educational opportunities, is accompanied by a number of risks to physical, mental, and social health, which necessitates targeted pedagogical influence and the creation of a digitally safe educational environment in preschool institutions. The leading role of future educators as designers and managers of such environments is emphasized. The purpose of the article is to provide a theoretical justification for the environmental (ecosystem) methodological approach in preparing future educators to shape the digital hygiene of preschool children. The research process involved the use of methods of theoretical analysis, synthesis, generalization, and systematization of scientific sources, which made it possible to reveal the essence of the environmental (ecosystem) approach and its methodological potential in professional pedagogical education. The article analyzes the educational, digital, and social environment of preschool-age children as interrelated components of a unified educational and digital ecosystem. It has been proven that the environmental (ecosystem) approach provides a holistic view of the process of forming digital hygiene, focuses the professional training of future educators on the integration of pedagogical, digital, and social factors, and promotes coordination between preschool education institutions, families, and the digital space. The principles for implementing an environmental (ecosystem) approach in the training of future educators have been defined, in particular the principles of integrity, interaction, safety, variability, and partnership with the family. It has been substantiated that the implementation of these principles in the process of professional training contributes to the formation of future educators' readiness to manage the digital educational environment of a preschool education institution. It is concluded that the environmental (ecosystem) approach is an effective methodological basis for training future educators to shape the digital hygiene of preschool children and meets the modern challenges of preschool education.

Key words: digital hygiene; future educators; environmental (ecosystem) approach; digitally safe educational environment; professional training.

Вступ. Стрімка цифровізація сучасного суспільства зумовлює раннє залучення дітей дошкільного віку до цифрового простору, що актуалізує проблему формування їх цифрової гігієни як умови збереження фізичного, психічного та соціального здоров'я. Використання цифрових технологій у житті дитини потребує педагогічно виваженого супроводу та дотримання науково обґрунтованих норм безпечної взаємодії з цифровим середовищем [4, с. 260]. Актуальність проблеми підтверджується Концепцією «Цифрова гігієна дітей дошкільного віку», затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 травня 2025 року № 432-р, у якій наголошено на необхідності створення цілісного цифрового безпечного середовища розвитку дитини та визначено провідну роль закладу дошкільної освіти й сім'ї у процесі

формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку. Отже, особливої значущості набуває проблема підготовки майбутніх вихователів до організації цифрового безпечного освітнього середовища та формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку, що зумовлює потребу в науковому осмисленні методологічних засад такої підготовки, зокрема з позицій середовищного (екосистемного) підходу.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика цифрової гігієни та цифрової безпеки в цифровому просторі впродовж останніх років привертає зростаючу увагу наукової спільноти та освітніх інституцій. У працях вітчизняних дослідників – В. Бикова, О. Буйницької, О. Бутова, Т. Вакалюк, О. Глазунової, О. Кузьмінської, С. Литвинової, М. Мар'єнко, Н. Морзе, О. Овчарук, В. Олексюка, В. Осадчого, С. Семерікова, О. Спіріна, М. Шишкіної, Г. Яцишин – а також закордонних науковців А. Brown, J. Hung, J. Lavonen, E. Nonato, Y. Punie, L. Razmerita, цифрова гігієна розглядається в контексті цифрової освітньої діяльності та інформаційної безпеки. Автори підкреслюють взаємозв'язок між використанням освітніх технологій і потенційними ризиками, а також наголошують на необхідності системного педагогічного супроводу цих процесів.

Проблеми методології наукових досліджень висвітлено у працях сучасних учених О. Вищоцької, О. Дзьобаня, А. Єрмоленка, В. Зацерковного, А. Конверського, О. Онищенко, В. Смолія та ін., у яких обґрунтовано загальнонаукові підходи, принципи й методи педагогічного пізнання. Водночас конкретизація означених методологічних положень у площині аналізу освітніх середовищ, зокрема з урахуванням цифрового чинника, потребує подальшого наукового осмислення. Дослідження з педагогіки дошкільної освіти й теорії освітніх середовищ засвідчують, що створення безпечного й розвивального середовища неможливе без урахування його системної природи, яка охоплює цифровий компонент поряд із соціальним і пізнавальним. Заразом аналіз наукових джерел (І. Леонтєва, Г. Полякова, З. Удич та ін.) показує брак комплексних емпіричних досліджень, у яких середовищний (екосистемний) підхід цілісно застосовувався б у підготовці майбутніх педагогів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку. Зазначене зумовлює наукову недостатню розробленість окресленої проблеми та визначає актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Мета статті – теоретично обґрунтувати середовищний (екосистемний) методологічний підхід у підготовці майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку та визначити його педагогічний потенціал в умовах цифровізації дошкільної освіти..

Виклад основного матеріалу. Методологічною основою дослідження обрано середовищний (екосистемний) підхід, який дає змогу розглядати підготовку майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку як цілісний, багаторівневий і динамічний процес, зумовлений взаємодією освітніх, соціальних і цифрових чинників. Доцільність використання середовищного (екосистемного) підходу визначається сучасними вимогами до організації освітнього процесу в умовах цифровізації та необхідністю створення безпечного, здоров'язбережувального й розвивального середовища.

Результати дослідження підтверджують справедливість твердження, що теоретико-методологічні засади середовищного (екосистемного) підходу ґрунтуються на ідеї визначальної ролі освітнього середовища у формуванні особистості та професійної готовності майбутнього педагога. Як зазначає В. Биков, освітнє середовище слід розглядати як цілісну систему умов, ресурсів і взаємодій, що забезпечують досягнення освітніх результатів і визначають характер професійного становлення здобувачів освіти [1, с. 7]. Зважаючи на таке розуміння освітнього середовища, підготовка майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку передбачає цілеспрямоване проєктування цифрового безпечного освітнього середовища закладу вищої педагогічної освіти.

Методологічне значення екосистемного виміру середовищного підходу розкриває І. Леонтєва, яка обґрунтовує його як орієнтир інноваційного розвитку педагогічної освіти, що передбачає інтеграцію освітніх практик, цифрових ресурсів і соціального партнерства в межах єдиної освітньої екосистеми [3, с. 22]. Застосування екосистемної логіки в освітньому процесі дозволяє розглядати формування цифрової гігієни не як ізольований освітній вплив, а як результат взаємодії закладу освіти, сім'ї та цифрового середовища. У працях Г. Полякової середовищний підхід представлено як відповідь на глобальні трансформації вищої освіти, що потребують переосмислення ролі освітнього простору та активізації взаємодії його суб'єктів [5, с. 189], що є принципово важливим для підготовки майбутніх вихователів, оскільки формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку неможливе без узгоджених дій педагогів і батьків.

З позицій методології педагогічних досліджень, Т. Завгородня та І. Стражнікова, а також С. Сисоєва і Т. Кристопчук підкреслюють, що вибір методологічного підходу має відповідати складності об'єкта дослідження та забезпечувати його цілісне осмислення [2, с. 15; 6, с. 75]. З позицій такого розуміння, середовищний (екосистемний) підхід відповідає вимогам системності, міждисциплінарності та практичної спрямованості дослідження.

Можна з упевненістю сказати, що в межах середовищного (екосистемного) підходу в підготовці майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку доцільно виокремити такі принципи: цілісності, що передбачає єдність освітнього, соціального та цифрового середовищ; взаємодії, яка забезпечує активну співпрацю всіх учасників освітнього процесу; безпеки, орієнтованої на збереження фізичного, психічного та інформаційного здоров'я дітей; варіативності, що створює умови для гнучкого використання цифрових ресурсів; партнерства з сім'єю, яке розглядається як необхідна умова ефективного формування цифрової гігієни. Зазначені принципи узгоджуються з положеннями З. Удич, яка акцентує увагу на значенні середовищного підходу в організації безпечного та інклюзивного освітнього простору [7, с. 130].

У цьому аспекті варто взяти до уваги, що середовищний (екосистемний) підхід у підготовці майбутніх вихователів ґрунтується на розумінні розвитку дитини дошкільного віку як результату взаємодії різних типів середовищ – освітнього, цифрового та соціального, що перебувають у постійному взаємовпливі. Такий підхід дозволяє цілісно осмислити умови формування цифрової гігієни дитини та визначити роль педагога у проєктуванні безпечного цифрового простору. Освітнє середовище дитини дошкільного віку розглядається як система педагогічно організованих умов, що забезпечують її навчання, виховання та розвиток. За визначенням В. Бикова, освітнє середовище включає сукупність ресурсів, технологій і форм взаємодії, які створюють можливості для досягнення освітніх цілей [1, с. 7]. У контексті формування цифрової гігієни важливого значення набуває інтеграція цифрових ресурсів у освітнє середовище з урахуванням вікових та психофізіологічних особливостей дітей.

Є очевидним, що цифрове середовище дитини дошкільного віку охоплює цифрові пристрої, медіаконтент, онлайн-ресурси та цифрові сервіси, з якими дитина взаємодіє безпосередньо або опосередковано. Як зазначає І. Леонтєва, у межах екосистемного підходу цифрове середовище не є автономним, а функціонує у взаємозв'язку з освітнім і соціальним середовищами, що потребує педагогічного регулювання та усвідомленого проєктування [3, с. 23]. Саме така інтеграція створює умови для формування безпечної та відповідальної поведінки дитини в цифровому просторі. Соціальне середовище охоплює сім'ю, педагогів, однолітків та ширший соціокультурний контекст, у якому відбувається становлення особистості дитини. Г. Полякова підкреслює, що середовищний підхід передбачає активну взаємодію всіх суб'єктів освітнього

процесу, що забезпечує узгодженість виховних впливів і підвищує ефективність педагогічної діяльності [5, с. 188]. У формуванні цифрової гігієни дошкільників саме соціальне середовище визначає характер первинних установок і моделей поведінки дітей.

Не можна не зважати на те, що в межах середовищного (екосистемного) підходу майбутній вихователь виступає не лише транслятором знань, а суб'єктом проектування цифрового безпечного освітнього середовища, здатним аналізувати цифрові ризики, добирати адекватні цифрові ресурси та організувати педагогічно доцільну взаємодію дитини з цифровими технологіями. Відповідно до методологічних положень, викладених С. Сисоєвою та Т. Кристопчук, професійна діяльність педагога має ґрунтуватися на усвідомленому використанні освітніх середовищ як інструменту розвитку особистості [6, с. 27].

Означені факти переконують у тому, що особливого значення в середовищному (екосистемному) підході набуває взаємодія закладу дошкільної освіти, сім'ї та цифрового простору. Як наголошує З. Удич, ефективність середовищного підходу визначається рівнем партнерства між усіма учасниками освітнього процесу та узгодженістю їх дій у створенні безпечного середовища для дитини [7, с. 129]. Зважаючи на таке розуміння, формування цифрової гігієни розглядається як спільна відповідальність педагогів і батьків, що реалізується в межах єдиної освітньо-цифрової екосистеми. Отже, середовищний (екосистемний) підхід у підготовці майбутніх вихователів забезпечує цілісне бачення процесу формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку, акцентує роль педагога як проєктувальника безпечного цифрового середовища та підкреслює значення взаємодії освітніх і соціальних інституцій.

Підготовка майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку в межах середовищного (екосистемного) підходу передбачає цілісне поєднання теоретичних знань, практичних умінь і ціннісних орієнтацій, спрямованих на проектування та підтримку цифрового безпечного освітнього середовища закладу дошкільної освіти. Такий підхід орієнтує професійну підготовку на усвідомлення взаємозв'язку освітнього, цифрового та соціального середовищ, у яких відбувається розвиток дитини. Зміст підготовки майбутніх вихователів з позицій середовищного (екосистемного) підходу має ґрунтуватися на розумінні освітнього середовища як системи умов і ресурсів, що цілеспрямовано впливають на формування професійної готовності педагога. Як зазначає В. Биков, моделювання освітнього середовища є ключовим чинником підвищення якості професійної підготовки, оскільки дозволяє інтегрувати зміст навчання, педагогічні технології та цифрові ресурси [1, с. 7]. У контексті формування цифрової гігієни означене передбачає включення до освітніх програм питань цифрової безпеки, здоров'язбереження та педагогічно доцільного використання цифрових технологій у роботі з дітьми дошкільного віку.

Методологічні підходи до структурування змісту професійної підготовки, запропоновані Т. Завгородньою та І. Стражніковою, акцентують увагу на необхідності відповідності змісту освіти сучасним викликам і соціальним запитам [2, с. 15]. З позицій такого розуміння середовищний (екосистемний) підхід дозволяє забезпечити інтеграцію знань з педагогіки, психології, цифрових технологій та безпеки життєдіяльності в єдину систему підготовки майбутніх вихователів. Важливим компонентом підготовки є формування готовності майбутніх вихователів до управління цифровим освітнім середовищем закладу дошкільної освіти. За твердженням І. Леонтєвої, екосистемний підхід орієнтує педагога на активну роль у проєктуванні, регулюванні та розвитку освітнього середовища з урахуванням цифрових ресурсів і соціальних взаємодій [3, с. 24]. У прикладному вимірі реалізація такої методологічної позиції передбачає, що майбутній вихователь має бути здатним оцінювати цифрові ризики,

добирати безпечний контент, організувати педагогічно доцільну цифрову діяльність дітей та координувати взаємодію з батьками.

Методологічні положення, сформульовані С. Сисоевою та Т. Кристопчук, підкреслюють, що професійна готовність педагога формується в процесі активної взаємодії з освітнім середовищем та через рефлексію власної діяльності [6, с. 55]. З огляду на зазначені методологічні орієнтири, підготовка майбутніх вихователів до управління цифровим освітнім середовищем має включати моделювання педагогічних ситуацій, аналіз практичних кейсів і формування відповідальності за цифрову безпеку дітей. Отже, підготовка майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку на засадах середовищного (екосистемного) підходу забезпечує системність професійної підготовки, формує готовність до управління цифровим освітнім середовищем ЗДО та сприяє реалізації цілісної моделі цифрового безпечного розвитку дитини.

Висновки. У результаті дослідження обґрунтовано актуальність підготовки майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку в умовах цифровізації освіти. Встановлено, що ефективність підготовки майбутніх вихователів до формування цифрової гігієни дітей дошкільного віку визначається методологічними засадами професійної підготовки та спроможністю закладів освіти забезпечувати цілісне й безпечне цифрове освітнє середовище. Теоретично обґрунтовано середовищний (екосистемний) підхід як продуктивну методологічну основу підготовки майбутніх вихователів, що дозволяє розглядати цифрову гігієну як результат взаємодії освітнього, цифрового та соціального середовищ і спільну відповідальність педагогів та сім'ї. Доведено, що реалізація цього підходу сприяє формуванню готовності майбутніх вихователів до проектування й управління цифровим безпечним освітнім середовищем, розвитку професійної рефлексії та усвідомлення цифрових ризиків. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням і експериментальною перевіркою моделей професійної підготовки на засадах середовищного підходу.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища сучасних педагогічних систем. *Інформаційні технології і засоби навчання*: зб. наук. праць / за ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука. Інститут засобів навчання АПН України. Київ: Атіка, 2005. С. 5–15.
2. Завгородня Т. К., Стражнікова І. В. Методологічні засади педагогічних досліджень: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2021. 120 с.
3. Леонтьєва І. Екосистемний підхід як методологічний орієнтир інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2024. № 41 (1). С. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2024.413>
4. Листопад О. А., Мардарова І. К., Листопад Н. Л. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та їх інтеграція в освітню практику: історичний контекст і сучасні тенденції. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2025. Вип. 2. № 58. С. 259–272. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-2-58-259-272>
5. Полякова Г. А. Розвиток середовищного підходу у вищій освіті в умовах глобальних змін. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. № 4 (78). С. 186–199. DOI: [10.24139/2312-5993/2018.04/186-199](https://doi.org/10.24139/2312-5993/2018.04/186-199)
6. Сисоева С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.
7. Удич З. Середовищний підхід у впровадженні інклюзивної освіти в середній загальноосвітній школі. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2017. № 3. С. 127–134. DOI: <https://doi.org/10.25128/2415-3605.17.3.17>

References

1. Bykov V. Yu. (2005). Teoretyko-metodolohichni zasady modeliuvannya navchalnoho seredovyscha suchasnykh pedahohichnykh system [Theoretical and methodological foundations of modeling the educational environment of modern pedagogical systems]. In V. Yu. Bykov, Yu. O. Zhuk (Eds.). *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*. Kyiv: Atika [in Ukrainian].
2. Zavorodnia T. K., & Strazhnikova I. V. (2021). *Metodolohichni zasady pedahohichnykh doslidzhen: navch.-metod. posib.* [Methodological foundations of pedagogical research: study guide]. Ivano-Frankivsk. 120 p. [in Ukrainian].
3. Leontieva I. (2024). Ekosystemnyi pidkhid yak metodolohichniy oriientyr innovatsiinoho rozvytku vyshchoi pedahohichnoi osvity [Ecosystem approach as a methodological guideline for the innovative development of higher pedagogical education]. *Pedahohichna osvita: Teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika – Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy*, 41 (1), 21–26. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2024.413> [in Ukrainian].
4. Lystopad O. A., Mardarova I. K., & Lystopad N. L. (2025). Rozvytok informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii ta yikh intehratsiia v osvitiu praktyku: istorychnyi kontekst i suchasni tendentsii [Development of information and communication technologies and their integration into educational practice: historical context and current trends]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Pedahohichni nauky – Bulletin of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University. Pedagogical Sciences*, 2 (58), 259–272. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-2-58-259-272> [in Ukrainian].
5. Poliakova H. A. (2018). Rozvytok seredovyschnoho pidkhodu u vyshchii osviti v umovakh hlobalnykh zmin [Development of the environmental approach in higher education under conditions of global change]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 4 (78), 186–199. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2018.04/186-199> [in Ukrainian].
6. Sysoieva S. O., & Krystopchuk T. Ye. (2013). *Metodolohiia naukovo-pedahohichnykh doslidzhen: pidruchnyk* [Methodology of scientific and pedagogical research: textbook]. Rivne: Volynski oberehy. 360 p. [in Ukrainian].
7. Udych Z. (2017). Seredovyschnyi pidkhid u vprovadzhenni inkluzyvnoi osvity v serednii zahalnoosvitnii shkoli [Environmental approach in the implementation of inclusive education in secondary schools]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: pedahohika – Scientific Notes of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Pedagogy*, 3, 127–134. DOI: <https://doi.org/10.25128/2415-3605.17.3.17> [in Ukrainian].

Отримано 06.02.2026.

Отримано в доопрацьованому вигляді 22.02.2026.

Прийнято до друку 12.03.2026.

Опубліковано 07.04.2026.

Received 06.02.2026.

Received in revised form 22.02.2026.

Accepted for publication 12.03.2026.

Published 07.04.2026.

**Вісник
Дніпровської академії
неперервної освіти**
**Серія
«Філософія. Педагогіка»
№ 1 (10) 2026 рік**

Видання розміщено
на сайті Вісника за посиланням:
<https://visnuk.dano.dp.ua/index.php/pp>

Періодичність видань – 2 рази на рік.

КОНТАКТИ РЕДАКЦІЇ:

Адреса: вул. Володимира Антоновича, 70,
м. Дніпро, 49006
Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»

Тел./Факс: (056) 732-48-48
Email: VISNYK@dano.dp.ua
Сайт: <https://visnuk.dano.dp.ua/>
Вебсторінка «Філософія. Педагогіка»:
<https://visnuk.dano.dp.ua/index.php/pp>

Формат А4

Оригінал-макет видання
підготовлено редакцією Вісника
49006, м. Дніпро,
вул. Володимира Антоновича, 70
Тел./факс: (056) 732-48-48

Свідоцтво про державну реєстрацію:
Міністерство юстиції України,
серія КВ № 25053-14993Р від 19.11.2021.
Реєстрація суб'єкта у сфері друкованого медіа:
Національна рада України з питань телебачення
і радіомовлення, рішення № 358, 15.02.2024,
протокол № 6, ідентифікатор медіа: R30-02741.

Видається з січня 2022 р.

**Dnipro Academy
of Continuing Education
Herald**
**Series
«Philosophy. Pedagogy»
№ 1 (10) 2026**

The publication is posted
on the Herald's website at the link:
<https://visnuk.dano.dp.ua/index.php/pp>

Frequency of publications – 2 times a year.

EDITORIAL CONTACTS:

Address: 70, Volodymyr Antonovych St.,
Dnipro, Ukraine, 49006
Communal Institution of Higher Education
«Dnipro Academy of Continuing Education»
of Dnipropetrovsk Regional Council»

Tel./Fax: (056) 732-48-48
Email: VISNYK@dano.dp.ua
Website: <https://visnuk.dano.dp.ua/>
Web page «Philosophy. Pedagogy»:
<https://visnuk.dano.dp.ua/index.php/pp>

A4 format

The original layout of the publication was prepared
by the Herald editorial office
70, Volodymyr Antonovych St.,
Dnipro, Ukraine, 49006
Tel./fax: (056) 732-48-48

Certificate of state registration,
Ministry of Justice of Ukraine,
Series KV No. 25053-14993P of 19.11.2021.
Registration of an entity in the field of print media:
National Council of Ukraine on Television and
Radio Broadcasting, decision No. 358, 15.02.2024,
protocol No. 6, media identifier: R30-02741.

Published since January 2022